7 Απριλίου 2018

Γιατί ο Θεός θέλει να είναι άγνωστη η ώρα του θανάτου μας;

Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Θεολογία και Ζωή

Πολλά πράγματα θέλουμε να μαθαίνουμε και να κατανοούμε, προπαντός όμως τον καιρό που θα γίνει η συντέλεια του κόσμου.

Ο απόστολος Παύλος, για να περιορίσει την άκαιρη αυτή πολυπραγμοσύνη μας, γράφει σε μιαν επιστολή του: «Σχετικά με το χρόνο του ερχομού του Κυρίου, αδελφοί, δεν χρειάζεται να σας γράψω, γιατί κι εσείς το ξέρετε πολύ καλά, ότι η ημέρα του Κυρίου θα έρθει απροειδοποίητα, όπως ο κλέφτης τη νύχτα» (Α’ Θεσ. 5:1-2).

Τί θα κερδίσουμε, δηλαδή, αν γνωρίζουμε πότε θα γίνει η Δευτέρα Παρουσία του Χριστού; Πέστε μου. Ας υποθέσουμε ότι θα γίνει ύστερ’ από είκοσι χρόνια ή τριάντα ή εκατό. Ποιά σημασία μπορεί να έχει αυτό για μας; Μήπως για τον καθένα μας η συντέλεια δεν έρχεται με το τέλος της ζωής του; Γιατί, λοιπόν, πονοκεφαλιάζεις και βασανίζεσαι για το τέλος του κόσμου; Δυστυχώς, όμως, όπως συμβαίνει και σε πολλές άλλες περιπτώσεις, στις οποίες αδιαφορούμε για τα ζητήματα που μας αφορούν άμεσα και καταπιανόμαστε με τα ζητήματα των άλλων, παραμελούμε τις δικές μας υποθέσεις και φροντίζουμε για τις ξένες, έτσι και σε τούτη την περίπτωση• αντί ο καθένας μας να ενδιαφέρεται για το δικό του τέλος, θέλουμε να μάθουμε με λεπτομέρειες πώς και πότε θα έρθει το κοινό τέλος όλων μας.

Αν θέλετε να πληροφορηθείτε, γιατί είναι άγνωστο στον καθένα μας το τέλος της ζωής του και γιατί ο θάνατος έρχεται ξαφνικά, όπως ο κλέφτης τη νύχτα, θα σας το πω, καθώς μάλιστα νομίζω ότι σωστά γίνεται έτσι. Αν, λοιπόν, ο καθένας μας ήξερε τη χρονική στιγμή του θανάτου του, κανείς μας δεν θα φρόντιζε να κάνει ενάρετα έργα, όσο θα ζούσε, αλλά, γνωρίζοντας ποια θα ήταν η τελευταία μέρα της ζωής του, αφού πρώτα θα έκανε αμέτρητα κακά, θα μετανοούσε λίγο πριν κλείσει για πάντα τα μάτια του και θα έφευγε για την άλλη ζωή απαλλαγμένος από τις αμαρτίες του. Αν δηλαδή τώρα, που ο φόβος από την άγνοια του χρόνου του θανάτου συγκλονίζει τις ψυχές μας, αφού περάσουμε όλη μας τη ζωή μέσα στην αμαρτία, μόλις στις τελευταίες μας στιγμές αποφασίζουμε οι περισσότεροι να μετανοήσουμε, εφόσον βέβαια προλάβουμε, ποιος από μας θα φρόντιζε για την αρετή, αν ξέραμε σίγουρα το πότε θα πεθάνουμε; Τίποτα δεν θα διστάζαμε να πράξουμε ως την ημέρα εκείνη. Από τους εχθρούς μας θα παίρναμε εκδίκηση, όσους θέλαμε θα σκοτώναμε, τα άγρια πάθη της ψυχής μας θα ικανοποιούσαμε σε βάρος των συνανθρώπων μας, και μετά, πριν πεθάνουμε, θα... μετανοούσαμε!

Πέρα απ' αυτό, ούτε πράξεις αληθινής αυτοθυσίας θα υπήρχαν ούτε οι γενναιόψυχοι άνθρωποι θα είχαν καμιάν ανταμοιβή, γιατί, όταν θ' αντιμετώπιζαν τολμηρά και ατρόμητα τους διάφορους κινδύνους, θα αντλούσαν το θάρρος τους από τη βεβαιότητα ότι δεν ήρθε η ώρα να πεθάνουν. Και ο πιο δειλός ακόμα θα ριχνόταν αδίσταχτα στη φωτιά, έχοντας τη γνώση ότι δεν κινδυνεύει να πάθει κανένα κακό. Γιατί αυτός που γνωρίζει ότι μπορεί να χάσει τη ζωή του σε κάποιον κίνδυνο και εντούτοις δεν διστάζει να εκτεθεί στον κίνδυνο αυτό, αποδεικνύει με ασφάλεια τη γενναιότητα και την αυτοθυσία του.

Όποιος έχει πραγματικά φιλοσοφημένη σκέψη και κατευθύνεται από την ελπίδα των μελλοντικών αγαθών, ούτε και το θάνατο θα θεωρήσει σαν θάνατο. Ο δίκαιος, δηλαδή, που βαδίζει στο δρόμο του Θεού και καθημερινά περιμένει να μπει στη βασιλεία Του, δεν ταράζεται, δεν αναστατώνεται, δεν στενοχωριέται, όταν έρχεται αντιμέτωπος με το θάνατο, όταν λ.χ. αντικρύσει νεκρό κάποιον συγγενή ή φίλο του. Γιατί γνωρίζει ότι ο θάνατος, γι' αυτούς που έζησαν ενάρετα στη γη, δεν είναι παρά μετάθεση σε μια καλύτερη ζωή, ταξίδι για έναν καλύτερο τόπο, δρόμος που οδηγεί στα στεφάνια.

Γι' αυτό μπροστά στις πόλεις και στα χωριά υπάρχουν τα κοιμητήρια και οι τάφοι, για να μας θυμίζουν συνέχεια την ανθρώπινη θνητότητα. Έτσι, καθώς μπαίνουμε σε μια μεγάλη και πλούσια πόλη ή σ' ένα ωραίο και γραφικό χωριό, πριν δούμε τις ομορφιές και τα αξιοθέατά τους, βλέπουμε το τέλος και την κατάληξη κάθε ομορφιάς, κάθε πλούτου, κάθε δόξας.
Όταν, πάλι, ένας άνδρας και μια γυναίκα παντρεύονται, υπογράφουν συχνά ένα

συμβόλαιο, με το οποίο ρυθμίζουν από πριν την τύχη της περιουσίας τους σε περίπτωση θανάτου του ενός ή του άλλου: «Αν ο σύζυγος πεθάνει πριν από τη σύζυγο, θα γίνει τούτο. Αν η σύζυγος πεθάνει πριν από το σύζυγο, θα γίνει τούτο και τούτο». Καλά-καλά δεν γνωρίστηκαν ακόμα, καλά-καλά τη ζωή τους δεν άρχισαν, και το θάνατο σκέφτονται. Πολλές φορές, μάλιστα, το συμβόλαιο αναφέρει τι θα γίνει, αν πεθάνει το παιδί, που θα γεννήσουν: «Αν το παιδί, που θα γεννηθεί, πεθάνει, θα γίνει αυτό κι αυτό». Ακόμα δεν φάνηκε ο απόγονος, και εκδόθηκε η απόφαση του θανάτου του!

Τί θέλω να πω με όλα αυτά; Ότι, πηγαίνοντας στο συμβολαιογραφείο για τη σύνταξη ενός συμβολαίου, ο καθένας γνωρίζει πως ο θάνατος θα επισκεφθεί κάποια στιγμή τον ίδιο ή έναν δικό του άνθρωπο. Το θεωρεί απόλυτα φυσιολογικό και αναπόφευκτο. Όταν, όμως, έρθει ο θάνατος, ξεχνάει όσα έγραψε και άλλα λέει. «Έπρεπε να πάθω εγώ τέτοιο πράγμα;», φωνάζει με θρήνους και αναστεναγμούς ο άντρας που χήρεψε. «Περίμενα να με βρει τέτοια συμφορά και να χάσω τη γυναίκα μου;». Τί λες, άνθρωπέ μου; Όταν ήσουνα, ή μάλλον νόμιζες πως ήσουνα, μακριά από το θάνατο, ήξερες καλά τους φυσικούς νόμους• τώρα που έπαθες τη συμφορά, τους ξέχασες; Ίσως να πήρε ο Θεός τη γυναίκα σου, επειδή θέλει να σε οδηγήσει στην εγκράτεια, επειδή σε θεωρεί ικανό για μεγαλύτερους αγώνες, για ανώτερη πνευματική ζωή, και γι’ αυτό σε ελευθέρωσε από τον συζυγικό δεσμό.

Κι εσύ πάλι, η γυναίκα, που έχασες τον άντρα σου, γιατί κλαις; Μήπως επειδή έχασες τον προστάτη σου κι έμεινες έρημη στον κόσμο; Ποτέ μην πεις κάτι τέτοιο. Γιατί δεν έχασες το Θεό, που είναι ο πραγματικός προστάτης όλων μας. Αφού έχεις βοηθό το Θεό, δεν έχεις ανάγκη από κανέναν άλλο. Μήπως, και όταν ζούσε ο άντρας σου, ο Θεός δεν ήταν που σας τα έδινε όλα; Αυτό να σκέφτεσαι και να λες, όπως ο Δαβίδ: «Ο Κύριος είναι το φως μου και ο σωτήρας μου, ποιόν θα φοβηθώ; Ο Κύριος είναι ο υπερασπιστής της ζωής μου, τί θα με κάνει να δειλιάσω;» (Ψαλμ. 26:1). Τώρα πια Αυτός, «ο πατέρας των ορφανών και συμπαραστάτης των χηρών» (Ψαλμ. 67:6), θα φροντίζει για σένα περισσότερο απ’ όσο φρόντιζε πριν. Βλέπεις, λοιπόν, ένα συγγενή σου να φεύγει απ’ αυτόν τον κόσμο; Μην τρομάζεις, μη θρηνείς, μη συντρίβεσαι. Συγκεντρώσου στον εαυτό σου, εξέτασε τη συνείδησή σου και σκέψου ότι σε λίγο καιρό σε περιμένει κι εσένα το ίδιο τέλος.

«Μα ο νεκρός», θα μου πεις, «σαπίζει, γίνεται σκόνη». Ακριβώς γι’ αυτό πρέπει να χαίρεσαι περισσότερο. Όταν θέλει κανείς να ξαναχτίσει ένα σπίτι, που πάλιωσε και έγινε ετοιμόρροπο, αφού πρώτα βγάλει τους ενοίκους, το κατεδαφίζει και το φτιάχνει πιο καλό. Και όταν γίνεται αυτό, οι ένοικοι δεν λυπούνται, επειδή βγήκαν από το παλιό σπίτι, αλλά μάλλον ευχαριστημένοι είναι. Δεν τους νοιάζει, βλέπεις, για την κατεδάφιση, που βλέπουν με τα μάτια τους, γιατί συλλογίζονται τη νέα και

ωραία οικοδομή, που θα ανεγερθεί, κι ας μην τη βλέπουν ακόμα.
Το ίδιο κάνει και ο Θεός. Όταν πρόκειται να διαλύσει το σώμα μας, βγάζει πρώτα την ψυχή, που κατοικεί μέσα σ' αυτό, όπως θα την έβγαζε από ένα παλιό και ετοιμόρροπο σπίτι, για να την εγκαταστήσει πάλι με μεγαλύτερη δόξα στο νέο σπίτι, που θα οικοδομήσει. Και ο Αδάμ, όταν δημιουργήθηκε, δεν είδε ότι πλάστηκε από χώμα. Ο Θεός, δηλαδή, δεν έπλασε την ψυχή πρώτη, για να μη δει τη δημιουργία του σώματος. Γι' αυτό η ψυχή δεν γνώριζε την ευτέλεια του σώματος. Όταν, όμως, γίνει η κοινή ανάσταση, τότε η ψυχή θα βρεθεί σ' ένα νέο άφθαρτο σώμα, όχι πια στο παλιό χωμάτινο ένδυμά της.

Ο νεκρός, κι αν δεν βλέπει τον εαυτό του, βλέπει όμως εκείνους που πέθαναν πιο μπροστά να γίνονται σκόνη, και διδάσκεται πολλά. Για κοίτα πόσο μαζεμένοι και συγκρατημένοι είναι μπροστά στους νεκρούς ακόμα και οι πιο περήφανοι, ακόμα και οι πιο απόκοτοι άνθρωποι! Ακούγεται η λέξη «θάνατος», και η καρδιά όλων σπαρταράει από το φόβο. Και φιλοσοφούμε γύρω από τους τάφους και σκεφτόμαστε που καταλήγουμε και φλυαρούμε για τη ματαιότητα των εγκοσμίων, αλλά, μόλις απομακρυνθούμε, ξεχνάμε την ευτέλειά μας. Να, για παράδειγμα, όταν βρεθεί κανείς στην κηδεία ενός φίλου του, γυρίζει στο διπλανό του και του λέει λόγια σαν και τούτα: «Αλήθεια, πόσο ταλαίπωροι είμαστε! Πόσο ασήμαντη είναι η ζωή μας! Τί γινόμαστε, άραγε, μετά το θάνατο; Αυτό πρέπει να σκεφτόμαστε και να μην κακολογούμε, να μην αδικούμε, να μη μνησικακούμε...». Φαίνεται να μιλάει με τόση ειλικρίνεια, ώστε, καθώς τον ακούς, δεν αμφιβάλλεις ότι την ίδια κιόλας στιγμή θ' απαρνηθεί ολότελα την κακία του και θ' αρχίσει να ζει ενάρετα. Μα, αλίμονο, μετά την κηδεία θα ξεχάσει και το φόβο του και τα λόγια του, και θα συνεχίσει να ζει στην αμαρτία, όπως πρώτα.

Ας ξαναγυρίσουμε, όμως, στο θέμα μας. Πες μου, για ποιό λόγο κλαις με τόσο πόνο αυτόν που πέθανε; Γιατί ήταν κακός; Ε, λοιπόν, όχι μόνο δεν πρέπει να κλαις, αλλά και να ευχαριστείς το Θεό, που σταμάτησε πια η κακία του. Μήπως, απεναντίας, ήταν καλός; Και στην περίπτωση αυτή πρέπει να χαίρεσαι, γιατί πέθανε «πριν η κακία αλλάξει τη σύνεσή του ή η δολιότητα της αμαρτίας εξαπατήσει την ψυχή του» (Σοφ. Σολ. 4:11). Ήταν μήπως νέος; Και γι' αυτό ακόμα ευχαρίστησε το Θεό και δόξασέ Τον, γιατί τον πήρε κοντά Του. Όπως εκείνους που πηγαίνουν για ν' αναλάβουν κάποιο αξίωμα, τους κατευοδώνουμε με χαρά και ικανοποίηση, έτσι πρέπει ν' αποχαιρετάμε κι αυτούς που φεύγουν από τούτη τη ζωή, γιατί πηγαίνουν κοντά στο Θεό, όπου θ' απολαμβάνουν μεγάλη τιμή και ευτυχία.

Δεν λέω, βέβαια, ότι δεν πρέπει να λυπόμαστε για το χωρισμό από τ' αγαπημένα μας πρόσωπα, που πεθαίνουν, αλλά να μη λυπόμαστε περισσότερο απ' όσο πρέπει. Γιατί θα παρηγορηθούμε αρκετά, αν σκεφτούμε ότι ο άνθρωπος, που χάσαμε, ήταν

θνητός, όπως όλοι μας. Με το ν’ αγανακτούμε, δεν δείχνουμε τίποτ’ άλλο, παρά πως ζητάμε πράγματα ασυμβίβαστα με την ανθρώπινη φύση. Γεννήθηκες άνθρωπος, επομένως θνητός. Γιατί, λοιπόν, υποφέρεις με κάτι τόσο φυσικό, όπως ο θάνατος; Μήπως λυπάσαι, επειδή, για να ζήσεις, πρέπει να τρως; Μήπως επιδιώκεις να ζήσεις χωρίς τροφή; Τότε γιατί επιδιώκεις να μην πεθάνεις; Όσο φυσικό είναι το να τρως, άλλο τόσο και το να πεθάνεις. Αφού είσαι θνητός, μη ζητάς να γίνεις αθάνατος• γιατί αυτό το πράγμα καθορίστηκε και νομοθετήθηκε μια μόνο φορά και για πάντα. Ας μη μοιάζουμε στους ληστές, που θέλουν να κάνουν δικά τους όσα ανήκουν σε άλλους. Έτσι, όταν ο Θεός παίρνει από μας χρήματα ή τιμή ή δόξα, ακόμα και το σώμα ή και την ψυχή, παίρνει αυτά που Του ανήκουν. Και το παιδί σου ακόμη αν πάρει, δεν παίρνει ουσιαστικά το παιδί σου, αλλά το δικό Του πλάσμα.

Αφού, λοιπόν, εμείς δεν ανήκουμε στον εαυτό μας, πώς θα ανήκουν σ’ εμάς όσα ανήκουν σ’ Εκείνον; Αν η ψυχή σου δεν είναι δική σου, πώς είναι δικά σου τα χρήματά σου; Και αν δεν είναι δικά σου, πώς ξοδεύεις άσκοπα ή άπρεπα αυτά που ανήκουν σε άλλον; Μη λες, «Τα δικά μου ξοδεύω, από τα δικά μου διασκεδάζω»• γιατί ξοδεύεις και διασκεδάζεις με τα ξένα. Και τα αποκαλώ ξένα, γιατί ο Θεός θεωρεί δικά σου όσα σου έδωσε, για να τα μοιράσεις στους φτωχούς. Τότε μόνο τα ξένα γίνονται δικά σου. Αν τα ξοδέψεις για τον εαυτό σου, τότε τα δικά σου γίνονται ξένα.

Δεν βλέπεις ότι τα σώματά μας τα υπηρετούν τα χέρια; Δεν βλέπεις ότι το στόμα μασάει την τροφή, πριν τη δεχθεί το στομάχι; Μήπως το στομάχι λέει, «Αφού δέχτηκα την τροφή, δικαιωματικά τα κατέχω όλα»; Τα μάτια πάλι, μήπως, επειδή αυτά δέχονται το φως, το κρατάνε μόνο για τον εαυτό τους και δεν το θέτουν στην υπηρεσία όλου του σώματος; Ή μήπως τα πόδια, επειδή μόνο αυτά βαδίζουν, τον εαυτό τους μόνο μετακινούν και όχι το σώμα ολόκληρο; Αλλά και από τους επαγγελματίες, αν θελήσει ο καθένας να μην παραχωρήσει και σε άλλους την ωφέλεια από το επάγγελμά του, όχι μόνο εκείνους, αλλά και τον εαυτό του θα ζημιώσει. Ακόμα και οι φτωχοί, αν ήταν τόσο κακοί όσο εσείς, οι πλούσιοι, που τίποτ’ άλλο δεν σκέφτεστε παρά το πως θ’ αυξήσετε τα κέρδη σας, και δεν έδιναν από το υστέρημά τους στους πιο φτωχούς και αναγκεμένους, γρήγορα θα σας έριχναν κι εσάς στη φτώχεια.

«Μα έχασα το μονάκριβο παιδί μου», θα πει ίσως κάποιος, «που πάνω του στήριζα τόσες ελπίδες». Και τί μ’ αυτό; Ευχαρίστησε το Θεό, που πήρε το παιδί σου, και τότε δεν θα είσαι κατώτερος από τον Αβραάμ, που οδήγησε το γιο του Ισαάκ στο βουνό για να τον θυσιάσει, ύστερ’ από θεία εντολή. Όπως εκείνος αγόγγυστα πρόσφερε το μονάκριβο παιδί του στο Θεό, έτσι πρόσφερέ το κι εσύ, και δεν θα πάρεις μικρότερη αμοιβή. Μην κλαις, μη βαρυγγωμάς, μην αναστενάζεις. Πες ό,τι είπε και ο μακάριος Ιώβ, όταν έχασε όλα του τα παιδιά: «Ο Κύριος μου τα έδωσε, ο

Κύριος μου τα πήρε. Όπως φάνηκε καλό στον Κύριο, έτσι κι έγινε. Ας είναι τ’ όνομά Του δοξασμένο παντοτινά» (Ιώβ 1:21). Έτσι αποστόμωσε και τη γυναίκα του, λέγοντάς της μάλιστα και τούτα τα λόγια, που προκαλούν το θαυμασμό μας: «Αν δεχτήκαμε από τα χέρια του Κυρίου τα αγαθά, δεν θα υπομείνουμε και τις συμφορές;» (Ιώβ 2:10). Έτσι να σκέφτεσαι κι εσύ, καθώς μάλιστα το παιδί σου δεν έπεσε στα χέρια εχθρού ή κακούργου, αλλά πήγε κοντά στο Θεό, που φροντίζει γι’ αυτό περισσότερο από σένα και που γνωρίζει το συμφέρον του καλύτερα από σένα. Κοίτα πόσα παιδιά, που βρίσκονται στη ζωή, έκαναν μαρτυρική τη ζωή των γονιών τους.

«Τα καλά παιδιά δεν τα βλέπεις;», θα με ρωτήσεις. Και σου απαντώ: Τα βλέπω κι αυτά, η κατάσταση όμως του δικού σου παιδιού είναι πιο σίγουρη από τη δική τους. Μπορεί τώρα να είναι καλά, το τέλος τους όμως είναι άγνωστο. Εσύ δεν φοβάσαι πια για το παιδί σου, μήπως πάθει τίποτα ή μήπως πάρει στραβό δρόμο. Γι’ αυτό, σου το ξαναλέω, μη θρηνείς. Να δοξολογείς μόνο τον Κύριο, όπως έκανε ο Ιώβ. «Και πώς να μη θρηνώ», θα πεις, «που δεν είμαι πια πατέρας;». Τί λόγια είναι τούτα; Μήπως έχασες το παιδί σου; Μάλλον τώρα το έκανες δικό σου και το έχεις πιο σίγουρα. Δεν έπαψες να είσαι πατέρας. Είσαι μάλιστα κάτι παραπάνω -όχι πια πατέρας ενός θνητού πλάσματος, μα ενός αθάνατου όντος! Μη νομίζεις ότι έχασες πραγματικά το παιδί σου, επειδή δεν είναι κοντά σου. Όπως θα συνέχιζε να είναι παιδί σου, αν είχε μεταναστεύσει σε μακρινή χώρα, έτσι και τώρα, που έφυγε για τον ουρανό. Βλέποντας, λοιπόν, τα μάτια του κλειστά, το στόμα του άφωνο και το σώμα του ακίνητο, μη σκέφτεσαι: «Αυτό το στόμα δεν μιλάει πια, αυτά τα μάτια δεν βλέπουν πια, αυτά τα πόδια δεν βαδίζουν πια». Αλλά να σκέφτεσαι: «Αυτό το στόμα θα πει καλύτερα λόγια, αυτά τα μάτια θα δουν ωραιότερα πράγματα, αυτά τα πόδια θα περπατήσουν στον ουρανό, αυτό το σώμα θ’ αναστηθεί άφθαρτο και θα πάρω πίσω το παιδί μου λαμπρότερο». «Αλλά δεν γνωρίζω που πήγε», ίσως θα μου πεις. Πώς δεν το γνωρίζεις; Είτε θεάρεστα έζησε είτε όχι, είναι γνωστό που θα πάει. «Γι’ αυτό ακριβώς κλαίω», θα εξηγήσεις, «γιατί έφυγε φορτωμένο με αμαρτίες». Μα κι αν δεν είχε αμαρτίες, μήπως δεν θα έκλαιγες και δεν θα βαρυγγωμούσες; Τώρα παραπονιέσαι στο Θεό και Του λες: «Γιατί μου πήρες το παιδί μου γεμάτο αμαρτίες;».

Τότε θα Του έλεγες: «Γιατί μου πήρες ένα τόσο καλό παιδί;». Και στις δυο περιπτώσεις, όμως, πρέπει να χαίρεσαι. Αν το παιδί ήταν αμαρτωλό, γιατί έπαψε πια ν’ αμαρτάνει και δεν πρόσθεσε μεγαλύτερο βάρος κακίας στην ψυχή του. Ενώ μάλιστα δεν μπορούσες να το βοηθήσεις όσο ζούσε, γιατί δεν άκουγε τις συμβουλές σου, τώρα μπορείς να το βοηθήσεις• όχι με δάκρυα και θρήνους, αλλά με προσευχές και ελεημοσύνες και προσφορές. Αυτά καθορίστηκαν από τους αγίους αποστόλους όχι τυχαία, αλλά με το φωτισμό του Αγίου Πνεύματος. Ο

ιερέας, μπροστά στο ιερό θυσιαστήριο, όταν τελεί τα φρικτά Μυστήρια του Χριστού, μνημονεύει όχι μόνο τους ζωντανούς, αλλά και τους νεκρούς, οπότε οι ψυχές ανακουφίζονται. Και όταν εμείς κάνουμε γι' αυτούς προσφορές στην εκκλησία ή ελεημοσύνες στους φτωχούς, τους προξενούμε κάποια παρηγοριά, όσο αμαρτωλοί κι αν ήταν. Αν πάλι το παιδί σου ήταν καλό και ενάρετο, πολύ περισσότερο δεν πρέπει να λυπάσαι. Γιατί, όπως ο καθαρός κι ολόλαμπρος ήλιος ανεβαίνει στον ουρανό, έτσι και η καθαρή ψυχή, που εγκαταλείπει το σώμα, ανεβαίνει ολόλαμπρη, με τη συνοδεία αγγέλων, στο βασίλειο του Θεού.

Δεν είναι κακό, λοιπόν, το να πεθάνει κανείς. Τότε για ποιο λόγο φοβόμαστε το θάνατο; Γιατί δεν μας έχει κυριέψει ο έρωτας της ουράνιας βασιλείας, γιατί δεν μας έχει φλογίσει ο πόθος των μελλοντικών αγαθών. Αν είχε συμβεί αυτό, όλα τα αγαθά της γης θα τα περιφρονούσαμε. Όποιος φοβάται πάντα την κόλαση, δεν θα φοβηθεί ποτέ το θάνατο. Να μην έχετε, λοιπόν, τη σκέψη μικρού παιδιού, αλλά την ακακία μικρού παιδιού. Τα μικρά παιδιά φοβούνται τις αγριωπές αλλ' ακίνδυνες μάσκες, δεν φοβούνται όμως την επικίνδυνη φωτιά. Έτσι, αν τα κρατάει κανείς κοντά σ' ένα αναμμένο λυχνάρι, χωρίς να το σκεφτούν, ακουμπάνε το χέρι τους στη φλόγα και καίγονται.

Θέλετε να σας πω και άλλη αιτία, για την οποία φοβόμαστε το θάνατο; Γιατί δεν ζούμε ενάρετη ζωή και δεν έχουμε καθαρή συνείδηση. Αλλιώς ο θάνατος δεν θα μας τρόμαζε. Απόδειξέ μου ότι θα κληρονομήσω τη βασιλεία των ουρανών και σφάξε με τώρα κιόλας. Θα σου χρωστάω μάλιστα και χάρη για τη σφαγή μου, αφού θα με στείλεις γρήγορα σ' εκείνα τα αγαθά. «Αλλά φοβάμαι να πεθάνω άδικα», ίσως θα μου πεις. Ώστε ήθελες να πεθάνεις δίκαια; Και ποιός είναι τόσο ταλαίπωρος, που, ενώ μπορεί να πεθάνει άδικα, προτιμάει να πεθάνει δίκαια; Αν πρέπει να φοβόμαστε θάνατο, πρέπει να φοβόμαστε εκείνον που μας βρίσκει δίκαια. Όποιος πεθαίνει άδικα, μοιάζει στους αγίους. Γιατί οι περισσότεροι απ' αυτούς που ευαρέστησαν το Θεό, θανατώθηκαν άδικα. Και πρώτος ο Αβελ. Δεν δολοφονήθηκε γιατί έφταιξε στον Κάιν, αλλά γιατί τίμησε το Θεό. Και ο Θεός παραχώρησε να γίνει αυτός ο φόνος γιατί αγαπούσε τον Αβελ ή γιατί τον μισούσε; Ολοφάνερα γιατί τον αγαπούσε και ήθελε να του προσφέρει πιο λαμπρό στεφάνι, λόγω της άδικης σφαγής του.

Βλέπεις που δεν πρέπει να φοβάσαι μήπως πεθάνεις άδικα, αλλά μήπως πεθάνεις φορτωμένος με αμαρτίες; Ο Αβελ πέθανε άδικα, μα ο Κάιν πέρασε την υπόλοιπη ζωή του έχοντας την κατάρα του Θεού, στενάζοντας και τρέμοντας ακατάπαυστα. Ποιός από τους δύο ήταν πιο μακάριος; Εκείνος που έπαψε να ζει μέσα στη αρετή ή αυτός που έζησε μέσα στην αμαρτία; Εκείνος που άδικα πέθανε ή αυτός που δίκαια τιμωρήθηκε;

Ας μην κλαίμε, λοιπόν, αδιάκριτα όλους όσοι πεθαίνουν, αλλά εκείνους που πεθαίνουν έχοντας πολλές αμαρτίες. Σ' αυτούς πρέπουν τα δάκρυα και οι θρήνοι. Γιατί ποιά ελπίδα έχουν, αφού δεν είναι πια δυνατό να καθαριστούν από τις αμαρτίες τους; Όσο βρίσκονταν στην παρούσα ζωή, υπήρχε ελπίδα να μετανοήσουν. Εκεί που πήγαν, όμως, δεν κερδίζει κανείς τίποτα με τη μετάνοια. Ας τους κλαίμε, ναι, όχι όμως με τρόπο υστερικό και άπρεπο, όχι τραβώντας τα μαλλιά μας, ξεσκίζοντας το πρόσωπό μας, ουρλιάζοντας και τσιρίζοντας, αλλά με σεμνότητα, αφήνοντας τα δάκρυα να κυλούν ήρεμα από τα μάτια μας. Αυτό ωφελεί κι εμάς. Γιατί, πενθώντας έτσι τον νεκρό, πολύ περισσότερο θα προσπαθήσουμε να μην πέσουμε και οι ίδιοι σε παρόμοια αμαρτήματα. Με το τράβηγμα των μαλλιών και τις κραυγές ο νους σκοτίζεται, ενώ με το ήρεμο πένθος διατηρεί τη διαύγειά του και μπορεί να φιλοσοφήσει ωφέλιμα γύρω από το θάνατο.
Μ' αυτόν τον τρόπο να φιλοσοφείς όχι μόνο όταν πεθαίνει κάποιος γνωστός σου, μα κι όταν βλέπεις έναν άγνωστο νεκρό να οδηγείται με πομπή μέσ' από τους δρόμους στην τελευταία του κατοικία και να συνοδεύεται από τα ορφανά παιδιά του, τη χήρα γυναίκα του, τους συγγενείς και τους φίλους του, όλους κλαμένους και συντριμμένους. Να συλλογίζεσαι τότε πως η ζωή και τα πράγματα του κόσμου τούτου δεν έχουν καμιάν αξία και καμιά διαφορά από τις σκιές και τα όνειρα.

Κοίτα, πόσα κάστρα και παλάτια βασιλιάδων, ηγεμόνων και αρχόντων είναι σωριασμένα σε ερείπια! Σκέψου, πόση δύναμη και πόσο πλούτο είχαν κάποτε! Τώρα έχουν ξεχαστεί και τα ονόματά τους. Λέει η Γραφή: «Πολλοί άρχοντες έχασαν την εξουσία τους και κάθησαν στο χώμα• κι ένας άσημος, που κανείς δεν φανταζόταν ότι θα γίνει βασιλιάς, φόρεσε στέμμα» (Σοφ. Σειρ. 11:5). Δεν σου φτάνουν αυτά; Συλλογίσου τότε, ποιά είναι η αξία σου όταν κοιμάσαι; Μήπως δεν μπορεί κι ένα ζωύφιο να σε θανατώσει; Ναι, πολλοί πέθαναν έτσι στον ύπνο τους. Αλήθεια, από μια κλωστή κρέμεται η ζωή μας! Κόβεται η κλωστή και τελειώνουν όλα. Έτσι να φιλοσοφείς και να μη σαγηνεύεσαι από την ομορφιά, τα πλούτη, τη δόξα, τις απολαύσεις. Ένα μόνο να σε απασχολεί: Που τελειώνουν όλα αυτά. Θαυμάζεις όσα βλέπεις εδώ στη γη; Πιο αξιοθαύμαστα, όμως, είναι εκείνα που αναφέρονται στις άγιες Γραφές.

Δείξε μου έναν αγέρωχο άρχοντα ή έναν λαμπροντυμένο πλούσιο, όταν ψήνεται

από τον πυρετό, όταν ψυχομαχεί, και τότε θα σε ρωτήσω: «Πού είναι εκείνος, που περνούσε από την αγορά καμαρωτός και περήφανος με ακολούθους και σωματοφύλακες; Πού είναι εκείνος, που φορούσε πανάκριβα ρούχα; Πού είναι η χλιδή της ζωής του, η πολυτέλεια των συμποσίων του, οι υπηρέτες, οι παρατρεχάμενοι, τα γέλια, οι ανέσεις, οι σπατάλες; Όλα έφυγαν και πέταξαν. Τί απέγινε το σώμα, που απολάμβανε τόση ηδονή; Πλησίασε στον τάφο και κοίτα τη σκόνη, τη σαπίλα, τα σκουλήκια. Κοίτα και στέναξε πικρά. Και μακάρι το κακό να περιοριζόταν σε τούτη τη σκόνη, που βλέπεις. Από τον τάφο και τα σκουλήκια φέρε τη σκέψη σου στο ακοίμητο σκουλήκι της άλλης ζωής, στο τρίξιμο των δοντιών, στο αιώνιο σκοτάδι, στην άσβεστη φωτιά, στις πικρές και αφόρητες εκείνες τιμωρίες, που δεν θα έχουν τέλος. Εδώ, στη γη, και τα καλά και τα κακά κάποτε, αργά ή γρήγορα, τελειώνουν εκεί, όμως, και τα δύο διαρκούν αιώνια. Και διαφέρουν ως προς την ποιότητα από τα καλά και τα κακά του κόσμου τούτου τόσο, που δεν είναι δυνατό να εκφράσει κανείς με λόγια.

Τί έγιναν, λοιπόν, όλα εκείνα τα μεγαλεία; Τί έγιναν τα χρήματα και τα κτήματα; Ποιός άνεμος φύσηξε και τα πήρε και τα σκόρπισε; Τί θέλει, πάλι, κι αυτή η ανώφελη δαπάνη για την κηδεία, που και τον νεκρό δεν ωφελεί και τους οικείους του ζημιώνει; Ο Χριστός αναστήθηκε γυμνός από τον τάφο. Ας μη γίνεται, λοιπόν, η κηδεία αφορμή ικανοποιήσεως της μανίας μας για επίδειξη. Ο Κύριος είπε: «Πείνασα και μου δώσατε να φάω• δίψασα και μου δώσατε να πιω• ήμουνα γυμνός και με ντύσατε» (Ματθ. 25:35-36). Όμως δεν είπε: «Ήμουνα νεκρός και με θάψατε». Γιατί, αν μας παραγγέλλει να μην έχουμε τίποτα περισσότερο από ένα σκέπασμα, όταν ζούμε, πολύ περισσότερο όταν πεθάνουμε. Ποιάν απολογία θα δώσουμε στο Θεό, λοιπόν, όταν ξοδεύουμε τεράστια ποσά για να κηδέψουμε ένα νεκρό σώμα, τη στιγμή που ο Χριστός, με τη μορφή των φτωχών συνανθρώπων μας, τριγυρνάει πεινασμένος και γυμνός, κι εμείς αδιαφορούμε γι’ αυτό;

Όλα όσα σας λέω, βέβαια, είναι ανώφελα για κείνους που έχουν ήδη πεθάνει. Ας τ’ ακούσουν, όμως, οι ζωντανοί και ας συνέλθουν, ας λογικευτούν, ας διορθωθούν. Όπου νά ‘ναι θα έρθει και η δική τους ώρα. Δεν θ’ αργήσουν να βρεθούν κι αυτοί, δεν θ’ αργήσουμε να βρεθούμε όλοι μας, μπροστά στο φοβερό Κριτήριο, όπου θα δώσουμε λόγο για τις πράξεις μας. Ας αγωνιστούμε, λοιπόν, να γίνουμε καλύτεροι, εγκαταλείποντας την αμαρτία και ακολουθώντας την αρετή, για να μη χάσουμε τη βασιλεία των ουρανών, για ν’ αποκτήσουμε τα άφθαρτα αγαθά, που έχει ετοιμάσει για μας ο φιλάνθρωπος Κύριος.

Πηγή: Βιβλίο «Θέματα ζωής».
Κείμενα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσόστομου.
Η επεξεργασία και μετάφραση των κειμένων καθώς και η έκδοση των βιβλίων

έχουν γίνει από τους πατέρες της Ιεράς Μονής Παρακλήτου Ωρωπού, Τόμος Α’, σελ. 106-121

Πηγή: iellada.gr